

ערב ראש השנה ה'תשפ"ד | מחיר: 5 ש"ח

גליון 664

ב"ה

הַלְלָכוֹת

שַׁנְבָּנָה

גליון שבועי

יר"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

**תרשים
מפורט
לראש
השנה
עמ' 7**

הזמן גרמא אידן, שרייט מלכיות

הקב"ה אומר לבני-ישראל: יהודים, הכריזו מלכיות ("אידן, שרייט מלכיות") – שזוהי נתינת-כוח לכל בני-ישראל ולכל אחד ואחד מישראל אשר מבלי הבט על מעמדם ומצבם יוכלו לומר מלכיות, לבקש מהקב"ה להיות מלך עליהם. . וכאשר יהודי אינו מתחשב במעמדו ומצבו ואומר מלכיות, אזי מתנהגים עמו מלמעלה באופן כזה – שלא מתחשבים במעמדו ומצבו אם הוא ראוי אם לאו, אם הוא כלי ויש לו במה לקבל אם לאו, ונותנים לו כל העניינים. .

(מהתוועדות ש"פ ניצבים ה'תש"א)

מעשר לרמאים
סמס לרב

6

הגג שנבנה ופורק
צדק ומשפט

4

דיני תפילות עש"ת
הלכה יומית

2

שמח גם בכרונט.
www.IsrolikBash.Band
058-6697701

יצחק אריק

RED770.CO.IL

**אין שמרחה
אלא כבשר ויין**

כואב לחיות
את הקנייה
הטובה
כיותר

החנות הגדולה בארץ עם כל מוצרי שחיטת ליובאוויטש

בשר • עופות • דגים • קפואים • פירות
והקפות • יינות ומשקאות • דליקטסים •
מוצרי טבולת • קולינריה • כלים ועוד

ז'בוטינסקי 43
קרית מלאכי
שירות לקוחות: 08-6511770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

דיני תפילות עשרת ימי תשובה

מי שחתם 'הא-ל הקדוש' בתפילות עש"ת כיצד ינהג? טעה וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט' בתפילות עש"ת כיצד ינהג? כשיש בבית הכנסת חתן או מילה האם אומרים 'אבינו מלכנו'?

יום ראשון מהן ההוספות הייחודיות לתפילות עש"ת?

אין מנהגנו לומר סליחות בעש"ת, מלבד ביצום גדליה' (שאומרים אותן בתוך סדר התפילה). אחרי 'ישתבח' (לפני החצי קדיש) מוסיפים 'שיר המעלות ממעמקים'. בתפלת שמונה עשרה חותמים בברכה השלישית 'המלך הקדוש', ובברכה האחת-עשרה 'המלך המשפט'. כמו כן מוסיפים בתפילות שמונה עשרה את הקטעים הבאים: 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'זכותו לחיים טובים', 'זבספר חיים'. בסיום תפלת שמונה עשרה במקום 'עושה שלום' אומרים 'עושה השלום'. בחזרת הש"ץ, כשמגיע הש"ץ ל'זכותו' ו'זבספר', הציבור אומרם בקול רם ולאחר מכן אומרם הש"ץ, אבל לא ביזכרנו' וב'מי כמוך'.

שו"ע אדה"ז סתקפ"ב ס"א וס"ו. סידור אדה"ז. ספר המנהגים ע' 58. אג"ק כ"ק אר"ש ח"ג ע' ה.

יום שני מי שחתם 'הא-ל הקדוש' בתפילות עש"ת כיצד ינהג?

טעה וחתם 'הא-ל הקדוש' - אם תיקן עצמו תוך כדי דיבור ואמר 'המלך הקדוש', יצא. נזכר

זמני השבוע

זמני שבת ראש השנה:

ניצית שבת	ניצית שבת	ניצית שבת
18:27 ת"א	19:22 ת"א	19:21 ת"א
18:10 י-ם	19:20 י-ם	19:19 י-ם
18:19 חיפה	19:22 חיפה	19:20 חיפה
18:27 באר-שבע	19:21 באר-שבע	19:20 באר-שבע

זמני היום המוקדמים לשבוע האזינו

04:29	עלות השחר (120 דקות)
05:17	עלות השחר (72 דקות)
05:39	זמן ציצית ותפילין
06:30	הנץ החמה (זריחה)
09:29	סוף זמן קריאת שמע
10:32	סוף זמן תפילה
12:33	חצות היום והלילה
13:03	מנחה גדולה
17:21	פלג המנחה
18:37	שקיעת החמה
19:01	צאת הכוכבים

זמני היום המוקדמים לשבוע זה (אופק ת"א)

יוצא לאור ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

קו לרב: 077-2251770

טלפקס: 055-7081737

מדיה הלכה: vod.smslarav.co.il

הנוגל של ההלכה: smslarav.co.il

טל/וואצאפ: 02-3011770

דוא"ל: publish@smslarav.co.il

מחלקת פרסום: Sales@smslarav.co.il, 058-720-770

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומים בעלון.

לתרומות והצטרפות לאגודת התומכים:

smslarav.co.il/donate

עורכים: הרב יצחק איתן מזרחי, הרב שמואל מקמל

הגהה: הרב משה קורנוויץ

ניהול: הרב שניאור גורפינקל, הרב זלמן ברנשטיין

עיצוב ועימוד: מאיר קולטון

נא לשמור על קדושת הגיליון

יום חמישי שכח לומר 'עננו' כיצד ינהג?

בצום גדליה (ובכל תענית ציבור) בתפילת שחרית רק השליח ציבור בחזרת הש"ץ אומר 'עננו' - בין ברכת 'גואל ישראל' ל'רפאנו', ואם שכח, אומרה בברכת 'שמע קולנו' לפני המילים 'כי אתה שומע', וחותר את הברכה 'העונה בעת צרה ושומע תפלה'. שכח לאמרה גם שם - יאמר אותה כברכה בפני עצמה, אחר 'שים שלום'. בתפילת מנחה אומרים (המתענים) 'עננו' בשומע תפילה, וגם השליח ציבור בתפלת לחש אומרו בשומע תפלה. אבל בחזרת הש"ץ אומר הש"ץ 'עננו' בין ברכת 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. יחיד ששכח לומר 'עננו' בתפילתו - יאמרו אחר 'אלקי נצור', לפני 'יהי לרצון' השני, ללא חתימה. לא נזכר עד אחר שסיים תפילתו - לא יחזור.

ראה שו"ע סתקפ"ה ס"א-ג. שו"ע אדה"ז סק"ז ס"ה וסק"ט ס"ה. משנ"ב סתקפ"ה סק"ז.

יום שישי מהן ההוספות והשינויים בתפלות שבת שובה?

בתפילת ערבית של ליל שבת שובה ב'מגן אבות' (בברכת 'מעין שבע') אומרים 'המלך הקדוש'. בכל התפלות מוסיפים את ההוספות של עשי"ת ('המלך הקדוש', 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'זכותב לחיים', 'ובספר חיים', 'עושה השלום') אך אין אומרים תפלת 'אבינו מלכנו' כיוון שאינה נאמרת בשבת. לאחר 'יקום פורקן' ו'מי שברך' אומרים 'אב הרחמים'. ובמנחה אומרים 'צדקתך'. במוצאי שבת שובה מתפללים ערבית של חול עם כל ההוספות של עשי"ת. לאחר תפלת שמו"ע אין אומרים 'יהי נועם' ו'ואתה קדוש' (כשחל יוה"כ פ' בחול), אלא אומר הש"ץ קדיש ותתקבל'.

שו"ע אדה"ז סתקפ"ב ס"ד וסתרי"ב ס"ב. סידור. לוח כולל חב"ד. וליתר הרחבה ראה ספר הלכה למעשה (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) - מעורים תשרי (מהדורת תש"פ) פ"א.

כתיבה: הרב שמואל תקמל. הגהה: הרב שבתי יונה פרידמן.

לאחר כדי דיבור, או שהתחיל ברכה שלאחריה, חוזר לראש תפילת שמונה עשרה. אמר 'הא-ל' ולא אמר 'הקדוש', אפילו שהיה יותר מכדי דיבור מסיים 'המלך הקדוש' וממשיך כדרכו. ש"ץ שטעה בחזרת הש"ץ ואמר 'הא-ל הקדוש', אם לא תיקן מיד בתוך כדי דיבור - חוזר לתחילת שמונה עשרה, וחוזר לומר קדושה עוד הפעם.

שו"ע אדה"ז סק"ד ס"ח. סק"ו ס"ג וסתקפ"ב ס"א-ב. דעת תורה וסתקפ"ב ס"ב. ש"ע"ת שם סק"א.

יום שלישי טעה וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט' בתפילות עשי"ת כיצד ינהג?

טעה וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט': אם נזכר תוך כדי דיבור - יחתום 'המלך המשפט'. לאחר כדי דיבור - אינו חוזר, כיוון שכבר הזכיר ענין 'מלך'. אבל לאחר שעקר רגליו, טוב שיתפלל שוב תפילת נדבה. שכח להזכיר 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'זכותב לחיים', 'ובספר חיים': אם נזכר לפני שהזכיר שם השם שבחתימת אותה ברכה - אומרו במקום שנזכר. נזכר לאחר שהזכיר שם השם, אינו חוזר. טעה ואמר 'עושה שלום' - אם לא נזכר מיד (תוך כדי דיבור) אינו חוזר.

שו"ע אדה"ז סק"ח ס"א וסתקפ"ב ס"א-ב וס"ו.

יום רביעי סדר אמירת אבינו מלכנו בעשי"ת

בעשרת ימי תשובה אומרים 'אבינו מלכנו' הארוך בשחרית ובמנחה, אחר נפילת אפים. בשחרית בימים שני וחמישי - אחר 'והוא רחום', לפני 'ואנחנו לא נדע'. באמירת 'אבינו מלכנו' קרע רוע גזר דיננו' אומרים 'רוע גזר' בנשימה אחת. ואומרים בו את הנוסח של 'עשרת ימי תשובה': 'חדש עלינו', 'כתבנו', ואף בצום גדליה אומרים נוסח זה ולא את הנוסח 'זכרנו' של ימי התענית.

שו"ע אדה"ז סתקפ"ד ס"ד וסתרי"ב ס"ב וס"ד. סידור. שיחת ו' תשרי

תש"ה (שיחת קודש תש"ה ח"א ע' 48).

הגג שנבנה ופורק

האם מגיע לקבלן תשלום עבור בניה שבסופו של דבר נהרסה משום שהתגלו בה ליקויים קשים בשל עבודתו הלא מוצלחת?

במקומו גג אחר עפ"י תרשימים תקינים שהוא ישיג, תוך השתתפות בחצי מעלויות החומר החדש, זאת ע"מ לסיים במהרה. הקבלן הסכים לכך, ולדבריו לא היתה זו הסכמה בלב שלם אלא מתוך לחץ של רותם והחשש מפני נזק לשמו הטוב בחברה.

כעת טענת רותם היא שאינו חייב לשלם לקבלן עבור הבניה הראשונה של הגג, מאחר ונבנה ללא תקן בטיחותי, ובניגוד למה שפורש בחוזה. ע"כ דורש רותם מהקבלן החזר של 5971 ש"ח מתוך הסכום של 17000 ש"ח ששילם לו בחתימת החוזה, שהוא לדבריו עודף הסכום שנותר ע"י ניכוי ההוצאות עבור הגג הראשון שממנו לא נהנה כלום, ולאחר חישוב ימי עבודה שכן נהנה מהם. אמנם הקבלן טוען שאינו חייב להחזיר לרותם כלום, ואדרבא, הוא תובע מרותם סכום של 5050 ש"ח נוספים עבור ימי עבודה של התקנת הגג הראשון, שלטענתו היה ניתן להמשיך לקיימו בתוספת החיזוקים שהציע ידידו המהנדס, ולולי לחציו של רותם לא היה הורס אותו.

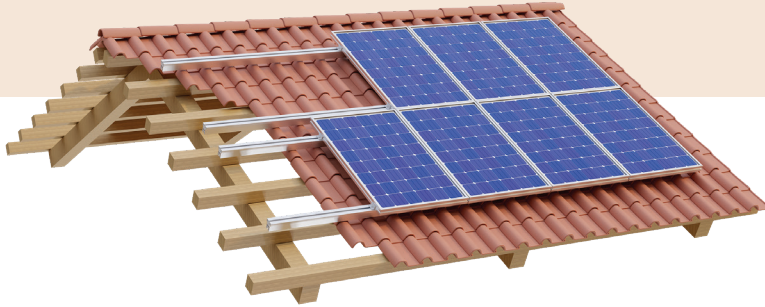
רותם שכר קבלן שיחליף את גג הרעפים הקיים בביתו לגג עץ, ועוד תוספות בניה. הצדדים חתמו על חוזה שבו צוין פרטי העבודה שעל הקבלן לבצע (גודל הגג, מידת השיפוע הרצוי וכו'), וכן סכומי התשלומים ומועדיהם, וכמו כן לוח זמנים עד לסיום העבודה. בעת חתימת החוזה שילם רותם לקבלן סך 17000 ש"ח, שלדברי הצדדים סכום זה שימש את הקבלן לרכישת החומרים לצרכי העבודה.

שכירות הקבלן נעשתה ע"י רותם למרות שידע שאין לקבלן ניסיון של בניית גגות, אך לדבריו סמך על עוזרו של הקבלן שהיה לו ניסיון בזה. וכדאי היה לו לשכור קבלן זה למרות חוסר ניסיונו, בגלל המחיר הנמוך שדרש, תוך שהוא לוקח בחשבון שיתכן ולא תהיה זו עבודה מושלמת (אך כמובן ללא ליקויים משמעותיים).

לאחר שהקבלן הקים את הגג דרש רותם אישור מהנדס, והזמין לשם כך חו"ד ללא תשלום מידידו שהוא הנדסאי. הלה בדק ומדד את הגג, ופסל אותו הן בגלל השיפוע המתון מדי, דבר שעלול לגרום את התמוטטותו של הגג בעתיד, וכן לגרום לדליפת מי גשמים לתוך הבית, והן בגלל חוזקן של הקורות ותכנונו. הקבלן הציע להשיג אישור הנדסאי, גם זה בחינם, מידידו שלו, אך גם מהנדס זה סירב לתת לו אישור, ולדברי הקבלן סיבת סירובו היא משום שלא קבל ע"כ שכר, וללא שכר אינו מאשר עבודה שאינה 100 אחוז תיקנית, משום שלא כדאי לו ליטול סיכון על עצמו ללא קבלת תמורה.

רותם דרש מהקבלן לפרק את הגג ולבנות

ונשאלת השאלה האם ככל שהסכים הקבלן לעשות גג חדש - משמע שמודה הוא בטעויות הקריטיות שהיו בגג הקודם ואין לשלם ע"כ, או שמא על כל מלאכה שנעשתה, לא משנה טיבה - יש לשלם?

על כך, ומכיון שחור"ד המומחה היתה שהגג אינו תיקני, ה"ז מקח טעות. ומלבד עצם הפרת החוזה שכשלעצמה מזכה את בעה"ב בטענת מקח טעות. אבל מאידך י"ל שמכיון שבעה"ב פנה לקבלן זה שהיה ידוע מלכתחילה שאין לו נסיון מוקדם בבניית גגות כאלו, וכפי שהסביר הוא עצמו משום שמחירו היה נמוך והיה מוכן להסתכן "בעבודה סוג ד", בכך שלל מעצמו טענת מקח טעות בעתיד. כמו כן, מזה ששתק ולא מיחה בתחילה על השיפוע בגג (ורק לאחר שבא המהנדס - מיחה מסיבות שונות) - נראה שאין בעה"ב יכול לטעון שלא עמד הקבלן בחוזה, שהרי היה לו להודיע ע"כ מיד, שהרי פגם זה נראה לכל, ומשלא מיחה - מחל. אם כי כמובן יש להבחין בין טיב עבודה וגמר עבודה, שבזה (שיפוע הגג) היה מוכן להתפשר, לבין עבודה בלתי בטיחותית, שאומדנא היא שעליה לא היה מוכן להתפשר.

אך כל זה דוקא כשברור הדבר שהגג שבנה היה רעוע מבחינה בטיחותית, אבל במקרה זה שאין ראייה חותכת בדבר, שהרי ההנדסאי ידיו של בעה"ב לא קבע כדבר ברור שהגג יתמוטט ביום מן הימים, ואילו המהנדס שהביא הקבלן קבע שניתן לחזק את הגג ע"י חגורות חיזוק, תיקון שאינו בגוף הגג עצמו אלא מסביבו, ואת סכנת חדירת הגשמים ניתן לפתור ע"י כיסוי ניילון במקומות הנחוצים, ומסתבר שאין בתוספת הזו משום 'פנים חדשות', וא"כ אין זה אלא ספק מקח טעות ש'המוציא מחבירו עליו הראיה'. ע"כ משלא הוכח בצורה משמעותית לא ניתן להוציא כסף לא מבעה"ב ולא מהקבלן, ויעשו פשרה בבית הדין.

תשובה בקצרה מן הדין לא ניתן לחייב את אחד הצדדים: את רותם - משום מקח טעות, ומנגד את הקבלן - משום שלא הוכח שפשע באופן בלתי הפיך.

תשובה בהרחבה במקרה זה ישנן מספר נקודות לדיון, נעמוד עליהם בקצרה:

א. קבלן שבונה לבעה"ב מחומרים שנקנו בכסף ששילם לו בעה"ב לצורך כך, האם דינו כקבלן שבונה משל עצמו, או שדינו כאומן שבונה משל בעה"ב: הנה לכאורה, אע"פ שקנה הקבלן את החומרים מהכסף שנתן לו בעה"ב, מ"מ הקניה נעשתה ע"ש הקבלן, והואיל ועפ"י החוק כל מה שקונה הקבלן לצורך הבניה נרשמים אצלו בספרי המלאי לצורך חישובי מס, ואם אבדו לו טרם שבנה בהם - אבדו לו ולא לבעה"ב, ע"כ אין דינו כאומן העושה בשל בעה"ב אלא כקבלן וכמוכר, ועד שלא קבעם בבנין הם של הקבלן. ולפיכך אותם שירי חומרי הבניה שנתורו בגלל הפסקת העבודה - שייכים לקבלן (ויש עוד להאריך בזה ואכמ"ל).

ב. מכיון שעבודת הקבלן וכן אינה נחשבת כאומן, אלא כמוכר, הרי שאם נתגלתה עבודת הקבלן כבלתי תקינותית עד שיש צורך בהריסתו של הגג ובנייתו מחדש - לכאורה נחשב הדבר כמקח טעות. זאת ועוד, הואיל ומנהג המדינה שאין גרים בבית ללא אישור הנדסאי המומחה לרבר, הרי גם ללא תנאי מפורש מצד הקונה - הרי הוא כאילו היתנה

מקורות: אומן/מוכר: ב"מ (פ), טושו"ע שכ"ד, ש"ך שם סק"א. מקח טעות: הגהות מרדכי כתובות סי' רצב, וראה דנ"מ י"ם ח"א ת"מ 288.

סמס
לרב

smslarav.co.il

כשבת שובה בברכת המוציא טובלים את החלה בדבש, ומקפידים שיהיה מלח על השולחן.

ראה סה"ש תרצ"ט עמ' 304, לקו"ש ח"ד עמ' 372 והערה 27 שם.

אם בטעות נתתי כספי מעשר לרמאי, האם אני צריך לתת מעשר עוד פעם?

אם נתן צדקה לאדם ונמצא רמאי, יש מחלוקת הראשונים אם קיים מצות צדקה. היד רמה סובר שלא יצא, משא"כ רבינו יונה סובר שכן יצא. וראה בגליוני הש"ס שהסתפק בשיטת היראים ונוטה לומר שכן יצא. וראה בכלי חמדה הסבר לשיטת הסוברים דלא יצא והוא משום דמצות צדקה הוי בעיקר המעשה דקבלת העני ולא נתינת וכוונת הנותן. וא"כ אפשר לומר דלגבי מעשר דהוי יותר מצד חיוב הנותן ולא מצייאת העני, כדמוכח מכמה מקומות אולי יש לומר דלכלל הדיעות יצא ידי חובת מעשר.

יד רמה ב"ב פרק ראשון אות ק"ט, רבינו יונה בברכת מב. (בדפי ה"ף) ד"ה לא יתן, ע"פ הבנתו של הגליוני הש"ס בב"ק טז: ד"ה כדי, וראה גם ספר חסידים ס"י סא, כלי חמדה דברים ע' רלא-א, (ולהעיר מאדה"ז בסי' קנו ס"ג ובקו"א ריש הלכות מכירה. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 221 הערה 39).

הרב יעקב חביב <

דיין ומו"צ בירושלים וחבר בד"ץ איחוד הרבנים בצרפת וחבר מכון הלכה חב"ד

האם אפשר לעשות כפרות במהלך עשרת ימי תשובה, בימים שלפני ערב יום כיפור?

כמובן שמצווה מן המובחר לעשות כפרות בערב יום כיפור, ניתן לעשותו אבל אם לא ניתן לעשות בערב יום כיפור, ניתן לעשות בכל ימי עשרת ימי תשובה.

שו"ע אדה"ז או"ח ס' תרי"ה ס"א ובסידור אדה"ז, שד"ח מערכת י"כ ס"א אות א.

הרב נחום קדיש

רב, ומו"צ בעיר רחובות וחבר מכון הלכה חב"ד

מתי מברכים על הפרי החדש בליל ב' דראש השנה?

בליל ב' של ראש השנה מחמת הספק האם מברכים שהחיינו, נוהגים להביא לשולחן פרי חדש, ולהביט בו בברכת-שהחיינו. וכן הנשים ידליקו את הנרות סמוך לסעודה כאשר הפרי כבר על השולחן ולכוון עליו כבר בעת ההדלקה. לאחר הקידוש יש לאכול לפני נטילת ידיים, כשיעור ברכה אחרונה ואחר-כך מברכים ברכה אחרונה על הפרי; אלא שאם אין פרי או בגד חדש, גם יש לברך "שהחיינו" כי למעשה נוקטים שיש לברך שהחיינו ביום השני.

ביצה ה, ב; ר"ה ל, ב; טו"ט ושו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"ה-ז; אג"ק ח"ג ע' רט.

הרב מנחם מענדל הראל

רב קהילת חב"ד, דרום צפת וחבר מכון הלכה חב"ד

שליח ציבור שאמר בטעות "האל-הקדוש" בעשרת ימי תשובה, כיצד ינהג?

דין השליח ציבור כשמתפלל בקול כדין יחיד שטעה, אם תיקן את עצמו מיד לפני שהתחיל את הברכה הבאה ולא עבר זמן של שאילת שלום (שיעור הזמן שלוקח לתלמיד לומר לרבו: שלום עליך רבי) ימשיך בתפילתו, אך אם התחיל כבר את ברכת אתה חונן או ששהה יותר מזמן שאילת שלום לרבו, יחזור לראש התפילה.

שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ז ס"ג, שם סתקפ"ב ס"א-ב. מט"א סתקפ"ב סק"ח.

האם בשבת שובה טובלים את החלה בדבש?

דיני ומנהגי ראש השנה שחל בשבת קודש

<ul style="list-style-type: none"> • יש להשתדל לסייע ליהודים הנזקקים לעזרה וסיוע בהוצאות החג. • בקריאת שמע של המטה בליל ערב ראש השנה - אומרים תחנון. בסליחות אומרים וידוי אפילו לאחר עלות השחר. אך בשחרית אין אומרים תחנון. • לאחר תפילת שחרית ואמירת שיעור התהלים היומי בציבור - התרת נדרים. נוהגים לעשות התרת נדרים על ידי עשרה מתירים, ובאם אין עשרה ניתן לעשות גם בשלושה. • אין תוקעים בשופר במשך כל היום. בעל תוקע הרוצה להתאמן לקראת התקיעות, יעשה זאת בחדר סגור. • נוהגים לכתוב פ"נ עבורו ועבור בני ביתו. • לקראת השנה החדשה מקפידים לקבל זהירות נוספת בתורה ומצוות. • בערב ראש השנה סמוך לכניסת החג היו רבותינו נשיאינו נכנסים לשוחח זמן מה עם הרבנית, והנהגה זו היא הוראה לכל אחד ואחד. • בערב שבת שחל בה יום טוב - אין אומרים שנים מקרא ואחד תרגום. 	<p>ערב ראש השנה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בבית הכנסת מחליפים את הפרוכת לפרוכת לבנה. • כשמכינים את הסעודות לחג יש לזכור שבראש השנה אין אוכלים דברים מרים וחמוצים, אגוזים, ויש שאינם אוכלים מאכלים חריפים; כמו כן אין מבשלים מאכלים בחומץ. • יש לישול ציפורניים וכן להתרחץ, ואף טובלים במקווה לכבוד השבת והחג. אחרי הרחיצה והטבילה לובשים בגדים נאים וחשובים, להראות שאנו בוטחים בהשם יתברך שיוציא לצדק משפטנו. • מתחילת שעה עשירית אסור לאכול פת או מזונות, כדי שיוכל לאכול את סעודת הלילה לתיאבון, וגם משאר מיני מאכלים לא יאכל אלא מעט. • יש להשאיר נר גדול דולק, לצורך העברה מאש לאש בליל ב' דראש השנה. 	<p>ההכנות לחג</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בשני ימי ראש השנה יש לשקוד באמירת תהלים לילה ויום. ויש להתחיל בזה שעה לפני תפילת מנחה של ערב ראש השנה. • לפני מנחה אומרים 'הודו' ו'פתח אליהו', כבכל ערב שבת. • את תפילת מנחה של ערב ראש השנה - התפילה האחרונה של השנה - יש להתפלל בכוונה ובאריכות. 	<p>מנחת ער"ה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • לפני הדלקת הנרות נותנים צדקה עבור שני הימים של ראש השנה. • מברכים: "ברוך... אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת ושל יום הזכרון", ו"שהחיינו". • טענתה והזכירה רק שבת, או רק יום הזכרון - יצאה בדיעבד, ואינה מברכת שוב. • איש המדליק נרות - לא יברך "שהחיינו" בשעת הדלקת נרות אלא בקידוש. 	<p>הדלקת נרות</p>

<ul style="list-style-type: none"> • עיקר עבודת ראש השנה הוא בקבלת עול מלכות שמים. לכן עבודת היום צריכה להיות באמירת תהלים כל הזמן. • בשני ימי ראש השנה צריכים להיזהר ככל הניתן מדיבורי חול, למעט בשינה, להרבות בתפילה ובתחנונים מקרב לב עמוק, ובכל רגע פנוי לומר תהלים. 	<p>יוקר הזמן</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בראש השנה שחל בשבת אין אומרים נוסח 'אבינו מלכנו', ואף לא מנגנים את הניגון עם מילים אלו. • קבלת שבת: מתחילים ב"מזמור לדוד". ב"בואי בשלום" אומרים "גם ברונה ובצהלה" כבכל שבת. • נהגו רבותינו נשיאינו להאריך ביותר בתפלת ערבית של ליל א' דראש-השנה, ומעין זה צריך להיות אצל החסידים. • ערבית: החל מתפילה זו עד לאחר יום הכיפורים, משנים את סיום ברכת "האל-הקדוש" ואומרים "המלך הקדוש", ומוסיפים את ההוספות דעשי"ת ואומרים "עושה השלום" בסוף תפלות העמידה. בתפילת העמידה מוסיפים את ההוספות לשבת כפי המופיע במחזור, וכן בשאר התפילות. • בתום תפלת העמידה אומרים 'ויכול'. ברכת 'מעין שבע' (ב'מגן אבות' אומרים 'המלך הקדוש'). • אחר כך אומרים מזמור "לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה" (ואין מנהגנו לפתוח את ארון-הקודש לאמירת מזמור זה); רבותינו נשיאינו גילו שבין הדברים המהווים "כלי" להשפעות הגשמיות על כל השנה, הוא אמירת מזמור זה בכוונה עצומה. • אח"כ אומרים קדיש תקבל. מזמור לדוד. חצי קדיש. ברכו. עלינו. • לאחר תפילת ערבית של ליל א' דראש-השנה, מברכים איש את רעהו בלשון יחיד: "לשנה טובה ותחתם", ולאשה: "לשנה טובה תכתבי ותחתמי". 	<p>תפילת ליל א' דראש השנה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אומרים: שלום עליכם, אשת חיל, מזמור לדוד, דא היא סעודתא - בלחש. מתחיל בקול רם 'יום השישי'. בורא פרי הגפן. ברכת הקידוש דראש השנה עם ההוספות לשבת - כנדפס במחזור. שהחיינו. • מי שברך שהחיינו בהדלקת נרות - לא יברך אותה שוב בקידוש. בברכת שהחיינו ניתן לכוון לפטור גם את ברכת 'שהחיינו' שצריך לברך על הרימון (באם עדיין לא אכל רימון בעונה זו). • בברכת המוציא טובלים את פרוסת החלה בדבש ג' פעמים, וכן בכל הסעודות. מניחים על השולחן גם מלח, ונהוג לטבול חתיכת חלה נוספת במלח שלוש פעמים ולאכלה. • בתחילת הסעודה (לאחר אכילת פת בשיעור כזית) אוכלים תפוח מתוק בדבש. • כאשר מברך בורא פרי העץ על התפוח יהיה הרימון לפניו, וכן יכוון לפטור בברכה זו גם את הפירות שמגישים בקינוח בסוף הסעודה. טובלים חלק מן התפוח שלוש פעמים בדבש, ומברכים עליו בורא פרי העץ. ולאחר הברכה - לפני האכילה - אומרים: "יהי רצון מלפניך שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה". • לאחר אכילת התפוח נוהגים לאכול רימון (וראוי לאכול ממנו כזית). כמו כן אוכלים ראש של כבש ("איל") או ראש של דג, אך אומרים 'יהי רצון' רק באכילת התפוח בדבש, ולא על שאר הדברים שאוכלים בליל ראש השנה. • מצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה, אמנם יש להיזהר בסעודות שלא יבואו לידי קלות ראש, וממעטים ביותר בדיבור בעת הסעודות ובפרט ביום הראשון. וכן אין נוהגים לומר 'לחיים' (ורבותינו נשיאינו אף נזהרו שלא לנגן בעת סעודות ר"ה). 	<p>סעודת ליל א' דראש השנה</p>

• בברכת המזון בר"ה שחל בשבת אומרים "רצה" ו"יעלה ויבוא" - "ביום הזכרון הזה. ביום טוב מקרא קדש הזה", אך אין מזכירים בו 'ראש חודש'. וכן אומרים: "הרחמן הוא ינחילנו ליום שקבלו שבת ומנוחה לחיי העולמים"; "הרחמן הוא ינחילנו ליום שקבלו טוב"; "הרחמן, הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה", אך אין אומרים 'הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה'. בסיום ברכת המזון אומרים "עושה שלום..." ולא "השלום".

• שכח לומר 'רצה' ו'יעלה ויבוא' ונזכר בכך רק אחרי שאמר שם ה' שבברכת "בונה ירושלים" - יסיים את הברכה, ולפני ברכת 'הטוב והמטיב' יאמר: "ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם, שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית, וימים טובים לזכרון את-יום הזכרון הזה. ברוך אתה אדני מקדש השבת וישראל ויום הזכרון". אבל אם שכח רק אחד מהם, אומר רק את מה ששכח (כדלהלן) ולא את ההזכרה השנייה.

• שכח "רצה", אומר: "ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית, ברוך אתה אדני מקדש השבת".
• שכח "יעלה ויבוא", אומר: "ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לזכרון את-יום הזכרון הזה. ברוך אתה אדני מקדש ישראל ויום הזכרון".
• אם נזכר שכח 'יעלה ויבוא' לאחר שהתחיל 'הטוב והמטיב', בלילות ראש-השנה חוזר לתחילת ברכת-המזון, אבל ביום אינו חוזר. ואם שכח 'רצה' ונזכר לאחר שהתחיל 'הטוב והמטיב', בין בלילה ובין ביום יחזור.

סעודת ליל א' דראש השנה

• יום טוב של ראש השנה שחל בשבת, אין תוקעים בשופר.
• נוהגים לחלק את התפילה: מ'הודו' עד 'המלך', מתפלל לפני העמוד חזן אחד. ומ'המלך' ואילך - חזן שני. הש"ץ קורא 'המלך' בקול רם. לאחר 'ישתבח' קודם הקדיש - 'שיר המעלות ממעמקים'.

• בברכת יוצר אור אומרים "הכל יודוך".
• בתפילת העמידה מוסיפים את ההוספות לשבת כפי המופיע במחזור, וכן בשאר התפילות.
• בחזרת הש"ץ אומר הש"ץ לבדו "זכרנו" ו"מי כמוך".
• באמירת היוצרות, מדלגים את הפסקאות שמוזכר בהן תקיעת שופר, כנסמן במחזור.
• בפיטו 'לא'ל עורך דין' נוהגים הקהל לעמוד. לאחר אמירת קדושה נשארים לעמוד ברגלים צמודות עד שיסיים הש"ץ "וקדושים בכל יום יהללוך סלה", ואז ניתן להתיישב. כשמגיע הש"ץ ל"וכתוב לחיים טובים" ול"ובספר חיים" - הציבור אומרם בקול, ולאחר מכן אומרים הש"ץ.
• אין אומרים 'אבינו מלכנו'.

תפילת שחרית

• בעת פתיחת הארון אומרים י"ג מידות הרחמים שלוש פעמים (גם כשחל בשבת), ולאחר מכן 'רבונו של עולם'. לקריאת התורה מוציאים שני ספרי תורה.
• נוהגים שה'שליח ציבור' של תפילת מוסף, עולה לתורה.
• קוראים בתורה בניגון המיוחד לימים נוראים. וכן נוהגים לומר בנעימה זו: "ויעזור", קריאת העולים לתורה, ברכות התורה ו'מי שברך'.
• לאחר הקריאה בספר הראשון, מניחים לידו על שלחן הקריאה את הספר השני, ואומרים ח"ק. הגבהת ספר הראשון - בעוד השני על שלחן הקריאה - וגוללים אותו. אח"כ פותחים את ספר התורה השני וקוראים בו למפטיר "ובחודש השביעי באחד לחודש" (הקריאה למפטיר היא בנעימה הרגילה ולא בזו המיוחדת לימים הנוראים), אח"כ מגביהים וגוללים את ספר התורה. בברכות הפטרה אומרים את נוסח הברכה של ראש השנה, ומוסיפים את ההוספות לשבת כפי המופיע במחזור.

קריאת התורה

<ul style="list-style-type: none"> • יקום פורקן, מי שברך, אשרי. • לפני תחילת תפילת מוסף אומר השליח ציבור את תפילת: "הנני העניי ממעשך..." והפטוקים "ידעתי ה'..." הקהל - אינו אומר זה. • בתפילת מוסף מוסיפים את ההוספות לשבת, ומדלגים על הפסקאות שאינן נאמרות בשבת כפי המופיע במחזור. • חזרת הש"ץ: עומד קצת רחוק מעמוד התפלה כך שיוכל לכרוע ולהשתחוות מבלי לזוז ממקומו. • באמירת "ונתנה תוקף" - עומדים. סדר האמירה, חזן וקהל, כרגיל בין אנ"ש: החזן מתחיל בקול, והקהל אומר את שתי הפסקאות הראשונות - "ונתנה תוקף", ו"בראש השנה יכתבון". החזן חוזר בקול מ"כבקרת", עד "ומי ירום". אה"כ אומר הקהל בקול רם: "ותשובה... הגזרה", והחזן חוזר ואומר זאת בקול רם. הקהל אומר "כי כשמך... וכחלום יעוף". והחזן אומר בקול מ"אמת כי אתה..." עד "וכחלום יעוף", ואז אומר הקהל בקול רם "ואתה... וקיים", והחזן חוזר זאת בקול רם. הקהל אומר "אין קצבה" עד סוף הפיוט, והחזן מסיים זאת בקול ומתחיל "כתר". • לאמירת 'עלינו לשבח' פותחים את ארון הקודש. אחרי המלים 'כמשפחות האדמה' סוגרים את הארון, ומדייקים לומר 'שלא שם חלקנו כהם...'. כשהארון סגור. לאחר מכן פותחים חזרה את הארון לאמירת 'אנחנו כורעים...'. אם בית הכנסת מרוצף באבנים או בשיש - יש להכין מפה, מגבת וכדומה, בכדי להפסיק בין פניו לבין הקרקע; באמירת 'אנחנו כורעים' כורעים על הברכיים וגודלי הרגליים. לאחר מכן, נשענים גם על גודלי הידיים, כשהאצבעות קפוצות וכפופות לתוך כף היד. כשאומרים 'ומשתחוים' מכופפים את הראש, עד שיגע המצח ברצפה - ותוך כדי כך, מתרוממים עם הברכיים מעט מעל גבי הקרקע. ברגע זה, נשענים רק על אצבעות הרגליים וגודלי הידיים. נשים אינן כורעות. • בשעה שהש"ץ אומר 'הוא אלקינו אין עוד' - אומר הקהל את פסוקי 'אתה הראת'. החזן אינו אומר פסוקים אלו. ויש לש"ץ להאריך בזה מעט כדי שהציבור יספיק לומר את כל הפסוקים, ולא למהר ולהתחיל "אוחילה לא-ל". לאחר מכן סוגרים את ארון הקודש. • נשיאת כפים: הנהגת הקהל בעת הברכה: נוהגים לכסות את הפנים בטלית, וגם את פני אלו שאינם נשואים. יש להקפיד להפנות את הפנים מול פני הכהנים. בתיבת יברוך - המתברך ראשו באמצע. ה' - מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמך - באמצע. יאר - לשמאלו שהיא ימין המברך, וכן הלאה. שלום - ראשו באמצע. • בשעת 'ברכת כהנים' נוהגים לומר: 'רבונו של עולם חלום חלמתי וכו'. לאחר 'ברכת כהנים' אומרים הקהל (כשעדיין השלית מכסה את הפנים) 'אדיר במרום', והכהנים אומרים 'רבונו של עולם'. הכהנים נשאים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'. • אחרי תפילת מוסף, אמירת תהלים והקדישים - אומרים 'ללקחת סולת' ושש זכירות. 	<p>תפילת מוסף דר"ה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • סדר קידוש היום: מזמור לדוד, אתקינו, ושמרו, אם תשיב, דא היא, זכור, על כן - בלחש; תקעו וברכת "בורא פרי הגפן" - בקול. • גם בשבת זו חובה לאכול סעודה שלישית, ולמנהגנו יוצאים בזה ע"י טעימת דבר מה אך ללא פת. 	<p>סעודת החג</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אסור לעשות כל הכנה שהיא ביום א' דראש השנה, לצורך יום ב' דראש השנה. 	<p>הכנה</p>

<ul style="list-style-type: none"> • סדר התפלה: קורבנות. אשרי ובה לציון, ואני תפילתי. קוראים בתורה בתחילת פרשת 'האזינו'. תפלת עמידה של ראש השנה עם הוספות לשבת. אין אומרים נוסח 'אבינו מלכנו' ואין אומרים צדקתך. לדוד ה', עלינו. • בקביעות זו אין עושים 'תשליך' לאחר תפילת מנחה ביום א' דראש השנה, אלא למחרת ביום ב' דראש השנה. 	<p>מנחה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בתפילת ערבית של ליל ב' דראש השנה אומרים "ותודיענו", בכדי להבדיל בין קדושת השבת החמורה לקדושת החג. אם שכח לומר "ותודיענו" יאמר במקום שנזכר עד אמירת ה' של חתימת ברכת "מקדש ישראל ויום הזכרון", אך אם כבר אמר ה' אינו חוזר. • גם אלו שמעשנים כל השנה, ואף מעשנים ביו"ט - בראש השנה נמנעים מכך. 	<p>ליל ב' דר"ה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מלאכות המותרות ביום טוב - אסור לעשותן לפני אמירת 'ותודיענו'. אם לא אמר 'ותודיענו' ורוצה לעשות מלאכה המותרת ביום טוב, יאמר תחילה "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" (בלי שם ומלכות). • הדלקת נרות: יש להדליק את הנרות רק לאחר צאת השבת באמצעות אש הדולקת מערב ראש השנה. • לפני הדלקת נרות, אם לא אמרה "ותודיענו" בתפילה, צריכה לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" (בלי שם ומלכות). • מדליקים את הנרות לפני הקידוש ובסמוך לו, בכדי להסמיך את ברכת שהחיינו לאכילת הפרי חדש. • הנשים והבנות לפני שמכסות עיניהן תבטנה על פרי חדש המונח לפניהן, ובעת ברכת שהחיינו עליהן לכוון גם עליו. אמנם, גם אם אין פרי חדש - תברכנה 'שהחיינו'. הברכות הן: "ברוך אתה... אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של יום הזכרון" ו"שהחיינו". 	<p>הדלקת נרות בליל ב' דר"ה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • נוהגים להניח פרי חדש לפני המקדש כדי לצאת מן הספק בברכת שהחיינו, ובעת ברכת 'שהחיינו' מביט על הפרי החדש. אמנם, גם אם אין לו פרי חדש - מברך 'שהחיינו'. • סדר ברכות הקידוש - "יקנה"ז": יין (ברכת "בורא פרי הגפן"), קידוש (ברכת "אשר בחר בנו וכו'"), נר (ברכת "בורא מאורי האש"), הבדלה ("המבדיל בין קודש לחול וכו'" וחותם "בין קודש לקודש"), זמן ("שהחיינו"). ואין מברכים על הבשמים. • אם שינה את הסדר - יצא ולא יחזור ויברך. אבל אם הקדים את ברכת הקידוש ("אשר בחר בנו") לברכת היין, צריך לחזור ולברך ברכת הקידוש. בברכת "בורא מאורי האש" אין מקרבים את הנרות, אין מאחדים את השלהבות שלהם ואין מביטים בציפורניים. אלא רק מסתכלים על הנרות. • שכח להבדיל בקידוש ונזכר בתוך הסעודה - אם היה בדעתו לשתות עוד יין - יבדיל על הכוס כשנזכר ללא ברכת "בורא פרי הגפן" (ואם לא היה בדעתו לשתות עוד יין, יברך "בורא פרי הגפן"), ויברך בורא מאורי האש על הנר. ואם נזכר לאחר הסעודה יבדיל על הכוס, ויברך "בורא פרי הגפן" וברכת הנר ונוסח ההבדלה במשך הלילה. • ואם נזכר רק ביום למחרת, יבדיל על כוס כשנזכר, ללא ברכת מאורי האש, ואם נזכר לקראת צאת החג (אחר השקיעה) לא יבדיל, ויוצא ידי חובה בהבדלה שבמוצאי החג. • מיד אחרי הקידוש, לפני נטילת ידיים לסעודה, מברכים בורא פרי העץ ואוכלים את הפרי החדש. • יש לאכול כזית מהפרי ולברך ברכה אחרונה (על הפרי, אך לא על יין הקידוש) לפני נטילת הידים לסעודה. נהוג שגם מי שלא עשה קידוש ולא הדליק נרות בעצמו (אלא יצא ידי חובתו מאחרים) אוכל פרי חדש, ואם לא כיון לצאת מן המקדש בברכת שהחיינו גם על הפרי - יברך שהחיינו ולאחר מכן את ברכת הפרי. 	<p>סעודת ליל ב' דר"ה</p>

<ul style="list-style-type: none"> • אכילת ה'סימנים' – תפוח בדבש, רימון וראש – הם רק בלילה הראשון. • ברכת המזון: יעלה ויבוא. הרחמן ליו"ט ולר"ה. • דין השוכח יעלה ויבוא, כנ"ל בליל א'. 	<p>סעודת ליל ב' דר"ה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ה'בעל תוקע' חייב להיות בקי בהלכות תקיעת שופר המבוארים בפוסקים, ולפני התפילה ילמד מאמר ד"ה 'להבין ענין תקיעת שופר' שנדפס ב'סידור עם דא"ה' (רמד, ג. וכן בחלק מן המחזורים). • סדר התפלה וקריאת התורה וההפטרה – כאתמול, ללא ההוספות של שבת, ועם השינויים של יום ב' הכתובים במחזור. • לאחר חזרת הש"ץ אומרים 'אבינו מלכנו'. באמירת 'אבינו מלכנו, קרע רוע גזר דיננו' אומרים 'רוע-גזר' בנשימה אחת. • נוהגים אשר ה'בעל תוקע', וכן ה'שליח ציבור' של תפילת מוסף, עולים לתורה. 	<p>תפילת שחרית יום ב' דראש השנה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מנהג ישראל להביא את הילדים, ואפילו קטני קטנים – לשמוע יחד עם המבוגרים את תקיעת שופר, יחד עם ההשגחה שלא יפריעו לציבור בשמיעת התקיעות. • הכנה לתקיעת שופר היא קבלת עול מלכות שמים כללית, ומסירה כללית לה' מעומק הנפש. • בקביעות שנה זו, הבעל תוקע אינו צריך ללבוש בגד חדש לאמירת 'שהחיינו'. • התוקע עומד על הבימה, במקום שבו קוראים בתורה. אומרים שבע פעמים "למנצח". לאחר מכן אומר בעל התוקע פעם אחת את פסוקי "קר"ע שט"ן", ו"עלה אלקים". והקהל אומר אחריו פסוק בפסוק. • נוהגים לכסות את השופר במפה, ויהיה מכוסה עד גמר הברכות. לפני הברכות אומר ה'בעל תוקע' את ה"יהי רצון" בלחש. הבעל תוקע מברך "לשמוע קול שופר", ו"שהחיינו", ויכוון להוציא את השומעים ידי חובתם בברכות ובתקיעות, וגם השומעים יכוונו לצאת ידי חובתם, ולא יענו 'ברוך הוא וברוך שמו'. • התוקע צריך לעמוד בשעה שתוקע, ויזהר שלא להישען במהלך התקיעות על שולחן הקריאה או כיוצא בזה. ונוהגים שגם השומעים את התקיעות עומדים. המקריא – מורה באצבע בסידור, אבל אינו מקריא בדיבור. התוקע ממשיך בתקיעתו עד שמסיר המקריא אצבעו. • (סדר התקיעות למעשה ודיני הטועה בתקיעות יפורטו אי"ה בטרשים נפרד). • לכתחילה אסור לדבר עד סיום תקיעות מעומד. לאחר סיום סדר תקיעות מיושב אומרים כל הקהל "ובכן, יהי רצון מלפניך", ולאחר מכן אומרים את שלושת הפסוקים 'אשרי העם'. נהוג שהבעל תוקע אומר פסוקים אלו בקול רם, והקהל עונה אחריו פסוק בפסוק. נוהגים להסתכל בפני הבעל תוקע לאחר סיום התקיעות. • 'תקיעות דמעומד' בתפלת מוסף: תוקעים בשופר אחרי כל אחת מהברכות "מלכיות", "זכרונות", "שופרות". • בתפילת לחש, כשמגיעים לסיום הברכות ששם יש לתקוע – התוקע מכה בידו על השולחן, כדי לסמן לציבור שעומדים לתקוע. וכן תוקעים בחזרת הש"ץ. המתפלל ביחידות אינו תוקע בתפילת מוסף. • אחרי תפילת מוסף, אמירת תהלים והקדישים – תוקעים עוד שלוש תקיעות. • שש זכירות. • מבצע שופר: יש לזכות יהודים רבים ככל האפשר במצות תקיעת שופר, ובמיוחד אלו הנמצאים במקומות סגורים כחתי רפואה וכיוצא בזה. 	<p>סדר התקיעות</p>

<ul style="list-style-type: none"> • נוסח קידוש היום: "תקעו . . לאלקי יעקב", סברי מרנן, וברכת הגפן בלבד. 	סעודת החג
<ul style="list-style-type: none"> • סדר התפלה: קורבנות. אשרי ובא לציון, תפלת עמידה של ראש השנה. אבינו מלכנו. לדוד ה', עלינו. 	מנחה
<ul style="list-style-type: none"> • בקביעות שנה זו, ביום ב' דר"ה לאחר תפילת מנחה יוצאים לבאר מים או למעין שיש בו דגים חיים, ואומרים את נוסח ה"תשליך". מדייקים שיוכלו לראות את הדגים שבמים. אחרי סיום אמירת הנוסח, מנערים את שולי הטלית קטן. 	תשליך
<ul style="list-style-type: none"> • נוהגים לחבר את השעות של ראש השנה עם התחלת מוצאי ראש השנה, בלימוד החסידות. ובכך יומשך לנו בכל עניינינו אור החסידות עד למטה מטה. • לפני השקיעה נוהגים ליטול ידים לסעודה והתנועות, במשך ההתנועות מנגנים - בפה - את ניגוני רבותינו נשיאינו, ואחד הנוכחים חוזר מאמר חסידות. • אף על פי שההתנועות נמשכת לתוך הלילה, ואפילו אחר כמה שעות - צריך לומר 'יעלה ויבא' בברכת המזון (אך אם הבדיל בתפלה או על הכוס, או אמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" - אינו אומר יעלה ויבוא). 	התנועות
<ul style="list-style-type: none"> • ערבית ליום חול. בשמו"ע: 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'המלך הקדוש', 'אתה חוננתנו', 'המלך המשפט', 'וכתוב לחיים', 'ובספר חיים', 'עושה השלום'. עלינו לשבת. הבדלה על היין, ללא בשמים וללא נר. 	צאת ר"ה

מקורות: : נוש"ע ונ"כ ושו"ע אדה"א או"ח סתקפ"ב - תר"א. ספר המנהגים חב"ד ע' 7-55. ספר הלכה למעשה תשרי בהוצאת מכון הלכה חב"ד (מהדורת תש"פ) פ"ג ופ"ה-י.

עריכה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב משה קורנוויץ.

חדש! מהדורת כיס

מחיר מיוחד לכמויות לשלוחים
058-7207-770
ניתן להשיג בחנויות הספרים
המובחרות ובאתר סמס לרב

חודש החגים

הלכה למעשה

דיני ומנהגי עשרת ימי תשובה

הוספות בתפילה

אחרי 'ישתבח' (לפני החצי קדיש) מוסיפים 'שיר המעלות ממעמקים', שכח ולא אמר - ישלים אחרי התפלה.

בתפילת שמונה עשרה: חותמים בברכה השלישית 'המלך הקדוש' (ולא 'האל-הקדוש'), ובברכה האחת-עשרה 'המלך המשפט' (ולא 'מלך אוהב צדקה ומשפט'). כמו כן מוסיפים: 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'זכות לחיים טובים', 'ובספר חיים'. דיני הטועה בתפלות עשרת ימי תשובה יפורטו להלן בתרשימים.

בסיום תפלת שמונה עשרה, וכן בקדישים, במקום 'עושה שלום' אומרים 'עושה השלום'.
בחזרת הש"ץ: כאשר מגיע החזן ל'זכות לחיים טובים', ול'ובספר חיים' - אומרים זאת הקהל תחילה, ולאחריהם החזן.
'זכרנו' ו'מי כמוך' אין הציבור אומרים בחזרת הש"ץ, אלא החזן בלבד.
אבינו מלכנו: אומרים "אבינו מלכנו" הארוך בשחרית ובמנחה, אחר נפילת אפים. בשחרית בימים שני וחמישי - אחר "והוא רחום", לפני "ואנחנו לא נדע".

ימי תשובה

במשך עשרה ימים אלו שבין ראש השנה ליום הכיפורים, על האדם לחפש במעשיו ולשוב בתשובה.

בעשרת ימי תשובה ניתן לומר תהלים גם בלילה.

בקשת מחילה: עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, לפיכך בערב יום כיפור יפייס ויבקש מחילה מכל

מי שפגע בו או בישו, החל מסביבתו הקרובה, מהוריו וכו', וכן בין בני הזוג.
התרת נדרים: מי שלא עשה התרת נדרים בערב ראש השנה, ישלים במשך עשרת ימי תשובה.

תשליך: לא עשה תשליך בראש השנה, ישלים במשך עשרת ימי תשובה.

שבת טובה

נרות תשובה: נוהגים להדליק לשבת שובה שלושה נרות.

תפילת ערבית: ב'מגן אבות' (בברכת 'מעין שבע') אומרים 'המלך הקדוש'.

חלה בדבש: בברכת המוציא טובלים את החלה בדבש. ומקפידים שיהיה מלח על השולחן.

תפילות שחרית ומנחה: אין אומרים 'אבינו מלכנו' בשבת.

אומרים 'אב הרחמים' (אלא אם כן יש בבית הכנסת חתן או מילה).

במוצאי שבת שובה אין אומרים "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש", מלבד כשחל יום הכפורים בשבת.

מקורות: ההוספות בתפלה בעש"ת: שו"ע אדה"א או"ח סתקפ"ב ס"א-ו. סידור אדה"א. מט"א סתקפ"ד ס"י (שב'זכרנו' ובימי כמוך' רק הש"ץ אומר, וראה הביאור בזה באגרות קודש ח"ג ע' ה). אור"צ ח"ד פ"ו ס"ו (השלמת שיר המעלות). אבינו מלכנו: שו"ע אדה"א סתקפ"ד ס"ב-ה. וראה שיחת ו' תשרי תשל"ה (שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 48) אודות אי אמירתו כשיש חתן. התשובה בעש"ת: סה"מ מלוקט ח"א ע' שמה. ושי"ן תהלים בלילה בעש"ת: ספר המנהגים ע' 20. בקשת מחילה: שו"ע אדה"א סת"ו ס"א וראה בא"ח ש"ר וילן ס"ו אותיות ה-ו. התרת נדרים עד ערב יוה"כ: ראה מט"א סתקפ"א ס"ק מט. ג. נרות תשובה בש"ת: שיחת ו' תשרי תשמ"ב (התעודות תשמ"ב ח"א ע' 67). טבילת פרוסת המוציא בדבש עד הו"ר: ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' תנו. לקו"ש ח"ד ע' 372 והערה 27. וראה מעשה מלך ע' 254.

ההוספה	הטעות	מתי נזכר	הדין
'שיר המעלות'	שכח ולא אמר	ישלים אחרי התפלה	
'זכרנו', 'מי כמוך', 'וכתוב לחיים', 'ובספר חיים'	שכח ולא אמר	נזכר לפני שהזכיר שם השם שבחתימת אותה ברכה	אומרו במקום שנזכר ואם כבר אמר "ברוך אתה" - יאמר זכרנו וכו' ואח"כ יאמר שוב המלים "ברוך אתה".
		נזכר לאחר שהזכיר שם השם	אינו חוזר
המלך הקדוש	טעה ואמר 'האל'	אם אמר 'האל' ולא אמר עדיין 'הקדוש' (אף ששהה יותר מכדי דיבור) - יתקן ויאמר 'המלך הקדוש', ואינו חוזר	
	טעה ואמר 'האל הקדוש'	נזכר תוך כדי דיבור, ועדיין לא התחיל 'אתה חונן'	יתקן ויאמר 'המלך הקדוש', ואינו חוזר
		נזכר לאחר כדי דיבור, או שכבר התחיל 'אתה חונן'	חוזר לתחילת תפלת שמונה עשרה
המלך המשפט	טעה וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט'	נזכר תוך כדי דיבור, ועדיין לא התחיל 'ולמלשינים'	יתקן ויאמר 'המלך המשפט', ואינו חוזר
		נזכר לאחר כדי דיבור, או שכבר התחיל 'ולמלשינים'	אינו חוזר. אך טוב שאחרי סיום תפילת שמונה עשרה יתפלל שוב תפילת נדבה. לגבי ש"ץ ראה בתחתית העמוד!
עושה השלום	אמר 'עושה שלום'	אם לא נזכר מיד אינו חוזר	

דין הטועה בתפלות עשרת ימי תשובה

- * מסופק: אינו זוכר אם אמר כהלכה או כדרכו בכל ימות השנה - יחזור כדין טועה.
 - * "כדי דיבור": משך זמן אמירת המלים "שלום עליך רבי" (שיעור זה הינו לכל אדם כפי הזמן שלוקח לו לומר מילים אלו).
 - * חזרת הש"ץ: ש"ץ שטעה, דינו כיחיד
- שטעה כמפורט לעיל, מלבד ב'המלך המשפט'.
- * ש"ץ שטעה - בין בתפילת לחש בין בחזרת הש"ץ - וחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט', ונזכר לאחר כדי דיבור או שכבר התחיל 'ולמלשינים': אינו חוזר.

מקורות: שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ב ס"א-ו. שד"ח כללים מערכת ת את ח ובפאת השדה מערכת ה' ס"ג.

עריכה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב משה קורטוויץ.

אגרא דתעניתא

שלום הרב, אני מתלבט מה לעשות עם הכסף של הארוחות שחשכתי בצום, האם לשמור לצרכים היום יומיים הנחוצים לנו, או שחובה לתת לצדקה?

מה נכון לעשות?

שלום וברכה, **חז"ל תיקנו** "אגרא דתעניתא" – לתת את דמי הסעודות שנחסכו בצום לצדקה. **הרבי אמר בתשמ"ט:** "מה שאינו אוכל ושותה ביום התענית אין זה **כדי שסכום הסעודות יישאר בכיסו**" והרבי מוסיף שם שבצדקה זו של אגרא דתעניתא מגיעים למעלת קדושה גבוהה יותר

תודה רבה.

אני שמח שיש את מכון הלכה חב"ד שמכוונים את דרכנו, ושמח לתרום דרך המכון למשפחות נזקקות

למי נותנים?

חלוקת 100% מהתרומה למשפחות נזקקות

מי מחויב לתת?

כל מי שמעל גיל בר/בת מצוה

כמה נותנים?

דמי 2 סעודות סך מינימלי של 18 ש"ח לסעודה

לאשראי/ביט: סרקו את הברקוד
 בטל' 02.3011707 | העברה בנקאית: בנק מרכנתיל (17)
 סניף 740 חשבון 75683824 ע"ש מכון הלכה חב"ד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

**מוקד אגרא
 דתעניתא:**